

U SPOMEN

**Stijepo Obad (Pridvorje u Konavlima, 11. siječnja 1930. – Biograd na Moru, 8. travnja 2021.),
povjesničar, sveučilišni profesor, kulturni i javni djelatnik**

Stijepo Obad, poštovani i voljeni sveučilišni profesor u miru, vanjski suradnik i predavač na Odsjeku za povijest Pedagoškoga, odnosno od 1999. god. Filozofskoga fakulteta u Puli, predani znanstvenik koji je ostavio neizbrisiv trag u visokoškolskoj nastavi i hrvatskoj historiografiji surađujući s brojnim sveučilišnim, znanstvenim i kulturnim ustanovama diljem Hrvatske, preminuo je u 92. god. života od posljedica bolesti COVID-19 u bolnici u Biogradu na Moru.

Rođen je u Pridvorju, u konavoskoj težačkoj obitelji. Unatoč takvom obiteljskom krugu, ili upravo zbog njega, odgajan je i ustrajno obrazovan počevši od rodnoga mjesta, gdje je završio šest razreda osnovne škole, a potom u Grudi i Dubrovniku niže razrede gimnazije. Više razrede s ispitom zrelosti dovršio je u Trebinju nakon čega je upisao i 1958. god. diplomirao pod mentorstvom prof. dr. sc. Ferdinanda Hauptmanna jednopredmetnu povijest na Filozofskom fakultetu

u Sarajevu. Vratio se zatim u rodno mjesto gdje je jednu školsku godinu radio kao nastavnik, a već mu je krajem 1960. zbog njegovih pedagoških aktivnosti, ali i publicističkih, stručnih i znanstvenih tekstova, bilo ponuđeno mjesto asistenta u Historijskom institutu JAZU-a (danas Zavod za povijesne znanosti HAZU-a) u Dubrovniku, što je rado prihvatio. Od tada započinje njegova cjeloživotna plodna znanstvena karijera. No uskoro se (1964.) otvorilo mjesto predavača na Katedri opće povijesti na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta u Zadru te je iz Dubrovnika pošao u Zadar gdje je kao sveučilišni nastavnik ostao do umirovljenja 2000. godine ostvarivši tako svoje životno poslanje. Već je krajem 1965. u Zadru obranio doktorsku disertaciju pod naslovom *Dubrovnik revolucionarne godine 1848./49.*,¹ te je stoga sljedeće godine i izabran u znanstveno-nastavno zvanje docenta. No zbog njegova mu je javnoga djelovanja pod okriljem Matice hrvatske u Zadru, uredničkoga rada u Matičinoj *Katedri Zadarske revije*, kao i istupa na brojnim predavanjima i tribinama te od 1970. zbog predsjedanja zadarskim ogrankom Matice hrvatske, nakon

¹ Disertaciju je obranio pred povjerenstvom koje su činili akad. Vaso Bogdanov (Zagreb), prof. dr. sc. Ferdinand Hauptmann (Sarajevo) i prof. dr. sc. Kosta Milutinović (Zadar).

sloma Hrvatskoga proljeća zapriječeno zasluženom promaknuće u više znanstveno-nastavno zvanje do 1979. godine. Strpljivo je (blago rečeno) podnosio neugodnosti jednopartijskoga komunističkog sustava² i nastavio je marljivo raditi. Na kraju je zahvaljujući svojoj blagoj naravi i popularnosti u zadarskoj, ali i hrvatskoj akademskoj zajednici, osobito među studentima, te primarno zahvaljujući svojim znanstvenim rezultatima, 1985. god. stekao zvanje redovitoga profesora i znanstvenoga savjetnika.

Na matičnom je fakultetu u Zadru tijekom vremena bio sudionik brojnih znanstvenih projekata, članom više povjerenstava Vijeća i Savjeta fakulteta, predstojnikom Katedre za opću povijest, pročelnikom Odsjeka za povijest i predsjednikom Komisije za znanstveni rad. Posebno se istakao 1986. – 1988. prilikom vođenja Zavoda za povijesne znanosti i klasičnu filologiju Filozofskoga fakulteta u Zadru, organizirajući znanstvene skupove i naročito seminare za nastavnike i profesore povijesti osnovnih i srednjih škola. Kruna njegova djelovanja na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu bio je njegov doprinos kao člana Gradskoga odbora za osnivanje Sveučilišta u Zadru. Naime osnutak se novoga sveučilišta dogodio na zasjedanju Hrvatskog sabora 4. srpnja 2002.³

U znanstveno-nastavnom je radu bio predsjednik i član niza stručnih povjerenstava prilikom izbora u znanstveno-nastavna zvanja. Tijekom svojega nastavničkog rada održavao je redovita predavanja iz predmeta »Opća povijest novoga vijeka«, »Hrvatska povijest novoga vijeka od 1790. do 1918. godine«, »Opća ekonomska povijest novoga vijeka« i drugih. Bio je tijekom radnoga vijeka i predavač na poslijediplomskim studijima »Pomorska privreda« na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Splitu, »Povijest pomorstva na istočnoj obali Jadrana« na Filozofskom fakultetu u Zadru, »Kultura istočnojadranske obale« pri Sveučilišnom centru za poslijediplomske studije u Dubrovniku i drugdje. Kao mentor ili predsjednik i član povjerenstava sudjelovao je u preko dvjesto pedeset obrana diplomskih, magistarskih i doktorskih radova, ne samo na zadarskom nego i na drugim fakultetima i sveučilištima Hrvatske, a kandidatima je do svečanosti samih obrana zauzeto i nesebično pomagao da do njih na kraju i dođe.

Kao što je bio otvoren za suradnju u poslijediplomskim studijima, tako je prof. Obad širokogrudno prihvaćao i pozive za suradnju u nastavi dodiplomskih studija povijesti i izvan matične ustanove. Suradivao je, primjerice, u Zadru s Pedagoškom akademijom, Visokom katehetsko-teološkom školom i Visokom učiteljskom školom. U Osijeku je održavao nastavu na Pedagoškom (danas Filozofskom) fakultetu, ali i na Pedagoškom (danas također Filozofskom) fakultetu u Puli Sveučilišta u Rijeci (danas Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli). Svjestan važnosti i potrebe visokoškolske naobrazbe mladih naraštaja u svim dijelovima

² Osobito se našao na udaru Udruženja boraca i Udruženja rezervnih oficira Jugoslavenske narodne armije, kao i zadarskoga Općinskog komiteta Saveza komunista te Socijalističkoga saveza. Redovito je pozivan na »informativne razgovore« u Sekretarijat unutrašnjih poslova, pa čak i noću na njegov rodendan (1972.), što je izazivalo stanje egzistencijalne ugroženosti i straha u obitelji; usp. Marko TROGRIĆ, »In memoriam: Stijepo Obad (Pridvorje, 11. siječnja 1930 – Zadar, 8. travnja 2021). Vita honesta beata est – Častan život je blažen život«, *Vijenac*, br. 708, Zagreb 22. travnja 2021. dostupno na: <https://www.matica.hr/vijenac/708/vita-honesta-beata-est-castan-zivot-je-blazen-zivot-31607/> [pristupljeno 1. 11. 2022.].

³ »Zakon o osnivanju Sveučilišta u Zadru« [*Narodne novine* 83/02] stupio je na snagu 24. srpnja 2002.

Hrvatske, on se rado odazivao pozivima iz Osijeka i Pule potpomažući tako razvoju i ustroju sveučilišnih studija novije hrvatske i svjetske povijesti u Slavoniji i Istri.

On je dakle i prije umirovljenja (2000.) započeo suradnju s Odsjekom za povijest u Puli. Kao vanjski suradnik, a zapravo kao nositelj kolegija, održavao je u V. i VI. semestru po dva sata predavanja i seminara tjedno od akad. god. 1997./1998. do akad. god. 2007./2008. iz predmeta »Hrvatska povijest od konca XVIII. st. do 1918. god.« te u VII. i VIII. semestru također po dva sata predavanja i seminara tjedno od akad. god. 1998./1999. do akad. god. 2004./2005. iz predmeta »Hrvatska povijest u XX. st.«. Tijekom toga je razdoblja vodio asistente i svoje nasljednike na tim predmetima, prof. dr. sc. Igora Duda i prof. dr. sc. Nevija Šetića. Štoviše, naslovnim je profesorom bio do akad. god. 2009./2010. prepuštajući nakon toga u cijelosti izvođenje nastave toj dvojici kolega. U tom desetljeću njegovih dolazaka i rada u Puli ostavio je trajan trag u formacijama novih mladih povjesničara, ponajprije kao vrstan mentor i učitelj. Upamćen je među njima kao profesor koji je bespogovorno i bez suvišnih riječi na plemenit i prijateljski način – pomagao. Ne samo studentima nego i nama, kolegama, koji smo na tom odsjeku bili trajno zaposleni. Uostalom, to se najbolje vidi u tekstovima njegovih najbližih suradnika Nevija Šetića⁴ i Igora Duda.⁵

O kakvoj je akademskoj i znanstvenoj veličini riječ, ponajbolje govore zbornici posvećeni njemu u čast i priznanja koja je za života dobio. Prvi je zbornik radova njemu posvećen objavljen 2006.,⁶ a drugi 2010. godine.⁷ Državno odličje Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića dobio je 1997., a nagrade za životno djelo Zadarske županije 2003., Grada Zadra 2006. i Općine Konavle 2008. godine. Na prijedlog Središnjega odbora Hrvatskoga kulturnog društva Napredak izabran je za počasnoga predsjednika Podružnice Napredak u Zadru, a dobio je i Plaketu za izniman doprinos u radu Napretka. Družba »Braća Hrvatskoga Zmaja« za predan rad dodijelila mu je Srebrnu medalju Družbe. Ubrzo mu je nakon smrti i Leksikografski zavod Miroslav Krleža objavio životopis u svojoj mrežnoj enciklopedijskoj ediciji,⁸ a osim navedenih, objavljeni su i nekrolozi doktorandice i suradnice prof. Obada u prestižnomu hrvatskom znanstvenom časopisu⁹ i glasilu Zadarske nadbiskupije.¹⁰

⁴ Nevio ŠETIĆ, »U spomen. Stijepo Obad (1930. – 2021.)«, *Problemi sjevernog Jadrana*, vol. 19 (2021.), str. 203–207.

⁵ Igor DUDA, »Svakodnevni život u Dalmaciji u djelima Stijepa Obada«, u: Ante BRALIĆ – Mislav Elvis LUKŠIĆ – Marko TROGRLIĆ – Josip VRANDEČIĆ (ur.), *Zbornik Stijepa Obada*, Odjel za povijest Sveučilišta u Zadru i dr., Zadar – Split – Zagreb, 2010., str. 145–158.

⁶ Mislav Elvis LUKŠIĆ (ur.), *Zasluzni povjesničar prof. dr. sc. Stijepo Obad (Uz 75. obljetnicu života)*, Matica hrvatska, Zadar, 2006.

⁷ Vidi bilj. 5. U oba ova zbornika objavljena mu je cjelovita bibliografija znanstvenih, stručnih i publicističkih radova.

⁸ »Obad, Stijepo«, u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2021., dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=44520> [pristupljeno 1. 11. 2022.].

⁹ Lovorka ČORALIĆ, »IN MEMORIAM. Samoprijegor, plemenitost i ljudskost. Stijepo Obad (Pridvorje u Konavlima, 11. siječnja 1930. – Biograd na Moru, 8. travnja 2021.)«, *Povijesni prilozi*, vol. 40, no. 60 (2021.), str. 379–381.

¹⁰ Ines GRBIĆ, »Prof. dr. sc. Stijepo Obad – IN MEMORIAM«, u: mrežna stranica *Zadarska nadbiskupija*, Zadar, objava od 16. travnja 2021., dostupno na: <https://www.zadarskanadbiskupija.hr/?p=47738> [pristupljeno 1. 11. 2022.].

Prof. dr. sc. Stijepo Obad pokopan je u rodnom Pridvorju, u Konavlima. Vratio se rodnoj grudi iz koje je potekao ostavivši u nasljeđe svojoj obitelji, prijateljima i kolegama sviju naraštaja vrednote koje je baštinio od roditelja. Znao se nazivati »konavoskim seoskim sinom«, ali on je pulskim bivšim studentima, danas djelatnicima Odsjeka za povijest u Puli, ali i onima u Državnom arhivu u Pazinu, kao i nebrojenim studentima i suradnicima u Zadru, Osijeku i Dubrovniku, vjerujem, ostao u trajnom sjećanju kao – Gospar Profesor, stasom i glasom, izričajem i djelima.

Ivan Jurković